

Salman Rüşdiniň münberde pyçaklanmagy barada aýdany

Category: Edebiyat täzelikleri, Kitapcy

написано kitapcy | 26 января, 2025

Salman Rüşdiniň münberde pyçaklanmagy barada aýdany SALMAN RÜŞDİNİŇ MÜNBERDE PYÇAKLANMAGY BARADA AÝDANY

Ýazyjy pyçakly hulgendiň «sag gözüniň görən iň soňky zady» bolandygyny aýdýar

Salman Rüşdi 2022-nji ýıldan tas janyndan el üzмeli bolan pyçakly terakt barada ilkinji gezek çykyş etdi.

Yetmiş alty ýaşly ýazyjy iki ýyl öň Nýu-Ýorkdaky Çautokwa institutynda söz azatlygyna bagыşlanyp geçirilen konferensiýada çykyş etjek bolanda birnäçe gezek pyçaklanypdy.

Hüjüm «Шеýтан аýatlary» atly romanynyň yslam dünýäsiniň käbir gatlaklarynyň pikirine görä dine dil ýetirmekde aýyplanyp, 1989-njy ýilda ýazyjy hakda ölüm fetwasynyň çykarylmasynyň

yzyndan bolup geçipdi.

Bu fetwa bireýyäm ýatyrylanam bolsa, ýazyjyň garşysyna abanýan howplar sowlup gidibermedi we häzir Rüşdi hülgendi bilen ýüzbe-ýüz bolanda nämeleri duýandygyny aýtdy.

Ýazyjy «Diýmek senmi, ahyry geldiňmi?» diýip pikir edendigini ýatlaýar: «Uzak geçmişden gelen biriniň meni öldürmek için wagtda yza (oňa uzak geçmişem diýip bolar) dolap äkitmäge synanyşýan ýaly duýdum».

Rüşdi Hezreti Muhammede (s.a.w) dil ýetirýän epizodlary öz içine alýan 1988-nji ýyla çap edilen romanı bilen yslam dünýäsiniň käbir gatlaklaryny ynjalyksyzlyga salypdy.

Munuň netijesinde gizlenip ýaşamaga mejbür olan ýazyjy üstüne abanýan howplaryň geçmişde galandygyna ynanyp täzeden köpçüligiň öňüne çykypdy.

2022-nji ýylyň awgustynda olan wakada 24 ýaşynda olan Hadi Matar Rüşdini pyçaklamakda aýyplanyp, şol wagtdan bări tussag astynda saklanýar.

Özüne ýoňkelen etmişleri boýun almasa-da, Matar yslama olan garaýsy sebäpli ýazyjyny halamaýandygyny aýdypdy:

– Men ony halamaýaryn. Ony gowy adamdyr öýdemok. Ol yslama dil ýetirip, musulmanlaryň ynanç sistemalaryna hüjüm etdi.

Rüşdiniň reportažy terakt boýunça täze «Pyçak: Jenaýat synanyşygyn dan soňky pikirler» («Нож: размышления после покушения на убийство»/»Knife: Meditations After an Attempted Murder») ýatlamalar kitabynyň çap edilmeginiň öňünden berildi. «Buker» baýragynyň eýesi ýazyjy täze ýatlamalar kitabyny okanda şeýle diýdi:

– Sag gözümiň gyrasynda (sag gözümiň gören iň soňky zady) gara geýimli adamyň öňümde oturan adamlaryň sag tarapyndan maňa tarap ylgap gelýändigini gördüm. Gara eşik, gara ýüzli maska. Dabyrdap göni maňa bakan gelýärди. Edil ýöne zymdyrylyp gelýän raketa ýalydy.

Dogrymy aýtsam, öñ kämahal gandarymyň halka açık çykyşda ýa-da başga bir ýerde orta çykyp, meniň üstüme şular ýaly görnüşde gelýändigini göz öňüme getiripdim. Şonuň üçin meniň üstüme ylgap gaýdan bu ýüzünden ajal ýagyp duran adamy görende birinji eden pikirim «Diýmek senmi, ahyry geldiňmi?» boldy.

Hadi Matar Salman Rüşdini pyçaklamakda aýyplanýar (AP) ҚАЗАҚСТАН
Hüjümden soñ Rüşdi alty aýlap hassahanada ýatmaly boldy. Ýazyjy hüjümden soñky ilkinji telewizion reportażynda «CBS» teleýaýlymynyň «60 minut» geleşiginde Anderson Kupere şeýle diýdi:

— *Meniň janymy halas eden hirurglaryň biri maňa: «Öň seňki çüwmändir, indi nesibäň çüwdi» diýdi. Menem «Nämesi çüwenmiş?» diýip soramda, ol maňa: «Nesibäň çüwen ýeri, saňa topulan adamyň pyçak bilen nähili adam öldürilýändigi barada hiç zat bilmeýänligi» diýdi.*

KNIFE

Meditations After an
Attempted Murder

SALMAN RUSHDIE

*«Pyçak: Jenaýat synanyşygyndan soňky pikirler» («Knife: Meditations After an Attempted Murder») 16-njy aprelde çapdan cykmagyna garaşylýar

Emma GINNESS.

Şenbe, 13.04.2024 ý. Edebiyat täzelikleri